

”oikeutettuna” — ja hän myöskin syyttää siitä osuustoimintaliikettä. Vaan muutama viikko sitten vähittäiskappiaat pitivät kokouksen Phoenixissa, Arizonassa, missä suunniteltiin keinoja, miten voitaisiin varjella liikkeensä kasvavalta osuustoiminnan vaaralta.

Uusi yhteiskunnallinen itsestoisuus on kasvamassa näissä hajallaan olevissa kaupungeissa, niin eristetynä kuin useat niistä ovatkin muusta maailmasta. Se on osuustoiminnallinen yhteisyyttä pyrkimys. Ajattelevat työläiset kaikista ryhmistä — unionistit, sosialistit ja kaikenlaiset radikaalit — liittyvät käytännöllisesti toimimaan yhdessä osuustoimintaliikkeessä. Täällä he kokoavat voimiaan. Ja jos tämä vähäinen mutta järjestellinen kehityksellinen toiminta länsietelässä saa niin paljon aikaan, niin miten suuret yleiset mahdollisuudet eikö sillä ole?

Jospa liikkeellä vaan on kohtuullinen mahdollisuus kehittyä, voimme me iloita, ei ainoastaan omistuneista ko-operatiivisista vähittäiskaupoista, mutta myöskin ko-operatiivisista pankeista, tehtaista ja raaka-aineiden tuotannosta.

Häädetyt eli 'Hollerin' naiset

Kirj. Ruth Russell.

Koorninkäpykoppainen plippu pisti ulos päivä ”bonetin” reunasta, kun yksinäinen olento puettuna mustaan alpacaletinkin ja sinivalkoiseen pumpuliesiliinaan seisoi Williamsonin asonin luona West Virginiassa. Toin sen havainnon että sitä eloisuutta, jota tuon naisen plippu osoitti, ei löytynyt vuoristolaisien tyyneestä elämästä, kulkessani edemmäksi vuoristoon Williamsonin asemalta. Tyneenä ja äänettömänä kuten silloinkin, kun hän alkoi uudisasukkaan elämän raivaamattomassa erämaassa kauan sitten, samoin hän on nytkin suhtautunut niihin vaikeuksiin ja vastoinkäymisiin kal-

vantotyöväkisten lakossa, ja tyyneenä ja äänettömänä tulee hän kai kestä- mään vielä jonkun aikaa elämän ”hollerissa” vuoriston laidalla.

On kirjoitettu kertomuksia, miten uudisasukasten vaimot tyyninä ja äänettöminä latsivat pysyviä miehilleen talsteleissa indianeja vastaan sinisillä Alleghenyvuorilla, kun indaanit ahdistelivat heidän yksinäisiä hirsimökkejään. Tätä samaa alkujurta ovat vielä suurimmaksi osaksi West Virginian työläiset, sitä totevat vanhat amerikalaiset nimensä ja se tosiasia, että väenlasku osoittaa West Virginian 1,300,000 kansalaisesta 1,000,000 olevan valtiossa syntyneitä valkohoivista vanhemmista.

On myöskin kirjoitettu kertomuksia, kuinka uudisasukasten vaimot painoivat supinmahkalakin miehensä päähän, kun miehet lähtivät taisteluun hänen majesteettinsa Englannin kuninkaan joukkoja vastaan, ja kuinka he silloinkin hoitivat kotiaan ja viljelivät maataan, kun miehet taistelivat maansa itsenäisyyden puolesta. Ja sitten taas vaimo miehensä kanssa näki kuinka maat, jotka he olivat yhdessä asutukselle voittaneet ja raivanneet, pyyhkäistiin heiltä suurille maanomistajille, ja heille annettiin pieni kivikoinen maatilus vuokralle, missä he vaivoivat ”koornileipä-elannon”. Myöhemmin kun avettiin kaivannot, iloitsi vuoristolaisnainen, sillä nyt oli toivoa rikastumisesta palkka-ansioilla. Ja hän kesti kaikki vaikeudet kun päiväpalkka taisteltiin neljästä dollarista kuuteen ja saatiin kymmentuntinen työpäivä.

Ja kun syttyi sota, kansanvalta kutsuhuutonaan, herätti se vuoristolaisen muistossa entisen rakkautensa tuohon huutoon ja hänessä syttyi halu järjestymään, ja niin hänen vaimonsa seurasi häntä lakkoon. Vuoriston mies kuitenkin arvioi vaimonsa taloudellisen arvon paljoa alemmaksi omaa arvoaan silinä, että luovutti lakkokassastaan viisi dollaria kullekin lakkolaiselle viikon yöspidoksi, ja vaan kaksi dollaria lakkolaisen vaimon viikon yöspidoksi. Yhtäkaikki, kuten aina ennenkin vuoriston nainen tyyneenä ja äänettömänä otti kaikki vastaan, hänet häädettiin kaivosyhtiön omistamista

huoneista ja hän nukkui lapsineen taivasalla, oli moraalissa sekä hengen vaarassa pysyihurttien menettelyn takia ja hän katkaisi hetkeksi äänettömyyden äänostaan silloin kun hallitukseen sotajoukot ampuivat kuularuiskulla heidän kyläänsä vuoristolaidalla.

Santaisella tasangoilla rautatien ja kuparinvärisen Tugjoen rannikon välissä lähellä Lick-puron suuta, on kuusikymmentä ruskeata teittoa pysäytetty lähelle toisiaan. Yhden telan kylkeen on epätasaisin kirjaimin prääntäty: ”Mustan Jimin häätämät 57 United Mine Workers liiton jäsentä West Virginiassa”. Kompuroin alas rautatieharjakkeelta ja astuin telttakyllään sisälle, pikkillankaaltaan tehdyn reijän läpi. Kun sautin pitkin neljä jalkaa leveätä käytävää teltojen välissä, avoimesta teltan suusta, näin lämpöisen uunin, jonka hellalla vielä kärisi pannussa muutamia rasvan palasia, ja vaaleatukkainen, sinisilmäinen karttuunaleinikkiin puettu nuori hoikka nainen käski minun astumaan sisään. Teltan suulta voitiin nähdä joen, joka näytti auringossa höyryävältä hernesoppavirralla. Teltan sisällä hidasjalkaiset kärpäset istuivat orrella heitettyihin pesuihin, pöydällä oli vastapestyjä lasseja ja vuoteella kelli kaksi alastonta pikkulasta.

”Nuorin oli juuri kahden viikon vanha, kun meidät häädettiin selitti nuori äiti sillä aikaa, kun odotin telttakyllän johtajan tuloa puheille. Istuin puulaatikon päällä, ainoa tuoli teltan epätasaisella santalattialla oli lapsen keinutuoli. Puhuessamme tuli sisään pitkä lauha vaaleatukkainen nuorimies kantaen pientä maitoastiaa. Kun valmo maistoi sitä, sanoin hän sen olevan ”lämmintä kuin tiskivesi”, mutta arveli, että mistäpä sitä parempaakaan saa, ja ryhtyi laittamaan siitä syötäväksi vanhemmalle lapselle. Sitten hän pani ohkaseen mekon lapsen päälle ja istutti hänet keinutuoliin. Pikkupojan sinisilmät olivat yhtä eleettömät kuin nukken silmät ja hänen lahaormiset kätensä elottomina valahtivat syliinsä vetäen mekon kiinteästi pöhöttyneen vatsan yli. Äiti jatkoi puheluun: ”Kaksi viikkoa vaan annettiin alkua,

pienen lapsen ja huonevehkeiden kanssa. Luulin jo varmaan, että kuolemme molemmin, lapsi ja minä.” Telttakyllän johtaja tuli sisään pidätetyn mielenliikutuksen valtaamana. Hän oli juuri lähtenyt sairaa mielen vuoteen lähestä. Ellis litana oli eräs neekeri selässään kantaen kylään erään ulkomaalaisen, kansallisuudeltaan böömiläinen. Neekeri oli löytänyt miehen rautatieradalta tajuuttomassa tilassa. Tämä ulkomaalainen kuului myöskin järjestyneisiin työhäisiin. Hän oli rasvaajana rautatiellä ja kun lakonrikkureita tuotiin junissa, varoitti hän näitä, että kaivannoissa on lakko Tugjoen ja Creekin alueilla. Vihdoin joku lurjus antoi hänet ilmi kaivantoyhtiöiden pysyihurtille ja hurtat pieksivät hänet puolikuollaaksi ja jättivät rautatielle.

”Hän on hourallut siitä lähtien, sydämen toiminta on häiriintynyt ja mies voi kuolla tulematta tajuuhinsa”, lopetti johtaja kertomuksensa.

Ja miehet käänsivät puheensa lakkoasioihin, ja vaimo otti pienimmän lapsista ja istuutui imettämään sitä, äänettömänä ja kivettyneen katseen kuten indiaani.

Vannottuja todistuksia löytyy työväen lakimiehen Thomas Westin hallassa, Williamsonissa, siitä että unionin miehiä useita ahdistetaan pois palkkakunnalta heidän vaimonsa ja perheensä täytyy jäädä omin voimiansa ja keinojensa suojelemaan itseään pysyihurtilla omissa kodeissaan.

Floyd Cline, esimerkiksi, todistaa, että hänet ahdistettiin pois kodistaan siksi, että oli union mies. Cline oli yksikolmestakymmenestä miehestä, jotka erotettiin Mohawk hiililyhtiön työstä siitä syystä, että olivat yhtyneet Mine Workers Unioniin. Pian sen jälkeen sai Cline työn Norfolk ja Western rautatiellä. Eräänä päivänä, kun hän meni palkkaansa hakemaan sattui hän kulkemaan ohji joukon kaivoshurtilla, jotka kysyivät häneltä onko hän yhtynyt unioniin. Hän vastasi yhtyneensä. Heti tarttui kaksi hurtista häneen kiinni ja toiset alkoivat pestä häntä pyssyllään. Hän sai neljä haavaa päähänsä, joista yksi oli niin suuri, että se täytyi neuloa. Sitten panivat hurtat hänet autotrokin ja kulettivat pois palkkakunnalta Cline sanoo: ”Uskon että minulle olisi hengenvaarallista palata kotiin. Olen kuullut että pysyihurtista, ei kaikki, mutta enemmistö on luovuksissa kaiken aikaa, kiroavat ja puhuvat kaikkea ruokottomuutta ja että lasten on sopimatonta ja vaarallista kulkea koulussa tällä alueella.”

Mrs. F. J. Cline todistaa myöskin. Hän on 54-vuotias nainen ja todistuksensa osoittaa, että naiset koettavat asua kotejaan sillä aikaa kun miesten täytyy pilfeiksiä maan paossa. Hän kertoo, että eräänä syyskuun samana Baldwin Felts pysyihurtat ampuivat voimakaskantoisilla pyssyillä Tugjoen poikki heidän kyläänsä Mohawkissa. Muutamat kuulat tunkeutuivat hänen poikansa Querry Clinein asuntoon ja pirstoivat huonekaluja. Hän todistaa myöskin, että hurtat pakottivat useita union miehiä lähtemään pois palkkakunnalta, mutta hän päätti pysyä kotona ja teki sopimuksen erään hurtan kanssa, jonka hän tunnisi että saisi mennä kerran päivässä pellolensa hoitamaan ”rehuja, papuja ja muita kasveja”.

William Nowlin, joka ei kuulu kaivosmiesten unioniin, eikä myöskään hiililyhtiön jäsenyyteen, vaan on ”foormannina” Howard Collieryssa, Chattaroysa, todistaa kuulleensa naisten kirkunan kylästä, kun pysyihurtat sitä ampuivat. Hän vannoo, että noin tusinan verran pysyihurtia, jotka vahtivat Howard Collierya, ja joilla on voimakaskantoiset pyssyt ja yhdellä heistä kuularuisku, olivat uikona sinä yönä kun kylää pommitettiin. Hän myös näki pysyihurtan ampuvan valot sammuksiin yhtiön

kuun pimennykset tarkalleen, tiedetään kauaksi eteenpäin taivaankappalten liikunnat. Tähtitiede antoi kuoliniskun Mooseksen luomiskertomukselle ja sama tiede on paljastanut maailman avaruuden salaisuudet. Se on saattanut selville, että maa ei ole avaruuden keekus, vaan avaruudessa kiertävä pieni tähti.

Kaikkein pienintäkin totuuden pilkahdusta vastaan on kirkkoissa ja uskonnon taholta kiivaasti hyökätty. Tunneimme Kopernikuksen historian, samoin Darwinin taistelun kirkon oppia vastaan. Kirkko ei sietänyt luonnon tutkijoita, se pelkäsi totuuden valoa ja se aloitti taistelun koko pimeyden mahtavilla voimilla.

Jo ennen Darwinia useat ajattelijat hiljaisuudessa lausuvat samoja totuuksia, joita Darwin sitten täydellisemmin esitti. Darwinin oppi löi kerrassaan jalustan uskonnon jalkain alta. Monet kiihkeät vastustajat lopulta kääntyivät uuden opin innokkaiksi ystäviksi, toiset kuolivat kiihkeinä vastustajina.

Kristinopilla ei voida enää kauan ratsastaa. Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana yleinen kehitysoopin hyväksyminen on heikontanut yleistä uskoa taivaaseen ja helvettiin. Kapitalisteista etevimmät jo kauan sitten huomasivat, että uskonto ei enää kelpaa pitämään työläisiä alamaissa. Natsaretin kirvesmiehen pojan väärennetyllä opilla ei enää voi kansanjoukkoja pimentää yhtä hyvin kuin ennen, joskin vielä kaikkein tietämättömin aines on sokeassa uskonnon kahleissa.

Porvaristo on uskonnon tilalle vähitellen kehittänyt yleisen mielipiteen voiman. Ja se on tavallaan yhtä voimakas ase, kuin uskontokin on ollut, vallaluokan käsissä.

Huolimatta tieteen valosta ja voitokulusta, saarnataan yhä edelleen jokaisen maan tuhansissa kirkkoissa samaa Mooseksen ja Kristuksen oppia.

Tänä jouluna jälleen lausutaan tavallinen lauseparsi: Rahu maassa ja ihmisillä hyvä tahto y. m., vaikka näihin lausemiin luottamus on jo aikoja sitten kadonnut.

Uuden ajan merkeissä eletään — ajan, jonka oppaana on tiede, eikä sokea usko. Yhä suuremmat kansanjoukot vetäytyvät pois temppelien ja rientävät kammioihinsa tutkimaan tieteitä ja luonnon suuria salaisuuksia. He ymmärtävät kristinopin vain suurena historiallisena asiana, eikä enää elämän tien viittana.

Tunneimme köyhälistön taisteluliikkeissä paljon kärsineitä marttyyrejä, jotka ovat antaneet henkensä edustamansa aatteen puolesta. Monta jaloa miestä ja naista on kärsinyt kidutusta ja kuoleman taistellessaan ihmiskunnan vapauden ja oikeuden edistämiseksi. Uskonnon kahleista vapautuneet ihmiset antavat näille kaikille marttyyrikuoleman kärsineille taistelijoilleen saman arvon, kuin me tähän saakka olemme omistaneet Natsaretin suuren mestarin kärsimykseksi. Nyt juuri viime vuosien kuluessa on näissä vapaustaistelijain riveissä kaatunut niin monta miestä ja naista, että olisi suuri väärä, jos tänä n. s.

Kristuksen syntymäjuhla, ajateltaisi vain yhden marttyyrin kärsimyksiä. Omistakaamme tämän vuoden jouluna ajatuksemme heille kaikille, jotka ovat kaatuneet oikeuden puolesta taistellessa.

Tietoa janoavat ihmiset käsittelevät nyt jo pimeyden ajan olleen ja valoisamman ajan aukeavan eteemme. Pimeä, synkkä tietämättömyys ja ihmishengen orjuus on jo tavallaan takanamme ja uusi valoisia elämä loistaa rusottaen edessämme.

Joulujuhla, jota nyt juhlimme, on kristikansoilla pyhitetty uskontomme marttyyrin syntymäjuhla. Ennen uskontomme valtiuskonnonkaksi hyväksymistä, on samaa juhlaa vietetty valon ja auringon juhla.

Viettäkäämme me — sosialistit — sitä uuden ajan sarastaessa valon ja ihmiskunnan vapauden juhla. Vielä eivät ole kansojen taistelut saaneet voitokasta loppua, mutta me elämme, etenkin tänä jouluna, siinä valokauduksessa, että taistelumme voittoon!

Jokaiselle Toverittaren ystävälle lausun sanat:

Uuden ajan, valoisamman, paremman ajan merkeissä viettäkäämme joulujuhla!

Tiedon aseilla ja yhteenliittymisen voimalla taistelkaamme köyhälistön vapauden saavuttamiseksi.

Toveruudella: H. M.

Lasten Joulu löytököön tienlähde tuhansiin koteihin!